

MARIA LINGONBLAD

Sakkunnig inom mobbningsförebyggande arbete, Folkhälsan

Så fungerar kamratstöd

Vänelevs- och tutorverksamhet är en kamratstödande verksamhet som strävar efter att alla ska känna trygghet, gemenskap och delaktighet i sin skola. Genom att äldre elever välkomnar nya vill man minska stressen och oron som en studieövergång kan innebära.

ELEVER och studerande har enligt lag rätt till en trygg studiemiljö. Att få känna samhörighet, tillhörighet och gemenskap i skolan och att ha vänner är viktigt för ungas välmående.

Stadieövergångar innebär ofta en ökad oro och otrygghet och där kan vänelever och tutorer, tillsammans med skolans personal, göra en stor insats. Genom att erbjuda kamratstöd och välkomna nya elever på ett tryggt och inbjudande sätt kan väneleverna och tutorerna bidra till ett ökat välbefinnande bland skolans

nya elever. När det gäller trivsel och gemenskap är de unga en viktig resurs. Äldre elever har ett viktigt perspektiv när det gäller att introducera nya elever till skolmiljön. Vänelever finns inom den grundläggande utbildningen och tutorerna i andra stadiets utbildningar. I lägre årskurser handlar det oftare om klassvis verksamhet, medan det i högre årskurser i allmänhet är ett frivilliguppdrag. Kamratstödjare medverkar till en smidig introduktion till skolan, dels genom gemenskapshöjande aktiviteter och dels ge-

nom att finnas tillgängliga för frågor och råd. Det är en stor omställning att börja i en ny skola med mycket ny information under de första dagarna. För den som är ny i skolan kan det vara svårt att förstå hur skolvardagen ser ut, var lektionerna hålls och hur man hittar rätt i skolbyggnaden. Ibland kan det vara lättare att fråga en kamratstödjare än någon i skolans personal.

Vänelever och tutorer anmäler sig frivilligt till uppdraget, ofta rekryterar skolan nya kamratstödjare på vårvintern. Utsedda handledare på skolan ansvarar för verksamheten i helhet – allt från rekrytering och utbildning till det praktiska genomförandet. Utbildningen av nya kamratstödjare sker under våren och vid skolstarten i augusti är väneleverna och tutorerna redo. Kamratstödjare har rätt till en utbildning inför uppdraget och många får också en kurs

eller studiepoäng för sitt uppdrag. Att få vara med och skapa en gemenskap där eleverna känner sig delaktiga och trygga är ett meningsfullt uppdrag, en erfarenhet att vara stolt över.

Kamratstödjaren får känna ansvar, delaktighet, träna ledarskap, organisation och samarbete. Det är också en möjlighet att öka den egna trivseln i skolan och få nya vänskapsrelationer.

HANDEDARSKAP

Vänelevs- och tutorverksamheten behöver vara förankrad i skolans övriga verksamhet. Den behöver vara motiverad, planerad och det behöver finnas budgetmedel. Skolan utser handledare som ansvarar för verksamhetens genomförande, utvärdering och utveckling. Det rekommenderas att man har minst två handledare.

Handledarens uppgift

- Att planera verksamheten så att den passar skolans övriga verksamhet och behov.
- Att marknadsföra verksamheten bland elever och skolpersonal. Det är också bra att informera föräldrarna.
- Att rekrytera nya kamratstödjare.
- Att planera och genomföra kamratstödjarnas utbildning (cirka 12 timmar).
- Att handleda kamratstödjarna i planeringen och genomförandet av aktiviteter i klasser och grupper, samt att följa upp arbetet.
- Att utvärdera skolans kamratstödsverksamhet, både tillsammans med väneleverna eller tutorerna och i handledarteamet.

Ta kontakt med oss

- Folkhälsan stöder vänelevs- och tutorverksamheten i svenskspråkiga skolor i Finland.
- Vi erbjuder årligen en handledarutbildning och ett nätverk för handledare.
- Via nätverket får du som handledare material och information om aktuella evenemang.
- Vi bjuder in till regelbundna nätverksträffar där du har möjlighet att dela erfarenheter och goda modeller med handledare från andra skolor.
- Vi har även skapat material för vänelever och tutorer, till exempel en handbok, en dialogduk för verksamhetsplaneringen samt en lekdatabas där du hittar lekar och övningar för olika ändamål, åldrar och grupper:
lekar.folkhalsan.fi
- Verksamheten finansieras med stöd från Stea.

EN VIKTIG DEL av handledarens uppgift är att jobba med kamratstödsgruppens egen dynamik så att det blir en trygg grupp där eleverna trivs i varandras sällskap. I en trygg grupp vågar eleverna säga sina åsikter och man kan tillsammans med eleverna fundera på saker som är viktiga för att kunna påverka skolans trivsel till det bättre. Genom denna gemensamma diskussion stärks elevernas möjlighet till att göra sin röst hörd och att bli mera delaktiga.

Inom kamratstödsverksamheten finns också goda möjligheter till samarbete, både inom och utanför skolan. Kamratstödjare kan till exempel samarbeta med elev- eller studerandekåren kring gemensamma projekt eller vara delaktiga i skolans Skolfredsarbete. Många samarbetar med andra skolor kring gemensamma kamratstödsevenemang, ett tillfälle där kamratstödjare från olika skolor får träffas och dela erfarenheter. Gemensamma evenemang ger ofta inspiration och ger en känsla av att man jobbar i ett större sammanhang.

”Att vara tutor eller vänelev är ett meningsfullt uppdrag, en erfarenhet att vara stolt över.”

Läs mera

Vill du veta mera om vår vänelevs- och tutorverksamhet? Gå in på:

www.folkhalsan.fi/vanelevtutor

KÄLLOR

Lester, L. & Cross, D: The relationship between school climate and mental and emotional wellbeing over the transition from primary school to secondary school. *Psych Well-Being* 5, (9). 2015

Weare, K. & Gray, G: What works in developing children's emotional and social competence and wellbeing? Southampton: Health Education Unit, University of Southampton, 2003

psywb.springeropen.com/articles/10.1186/s13612-015-0037-8 (hämtad 21.4.2021)

www.researchgate.net/publication/242610650_What_Works_in_Developing_Children's_Emoional_and_Social_Compentence_and_Wellbeing (hämtad 21.4.2021)